

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

ЛІТЕРАТУРА:

1. У 2018 році до поліції надійшло більше 107 тисяч викликів щодо домашнього насильства. URL: <https://hromadske.ua/posts/u-2018-roku-do-policiyi-nadijshlo-bilshe-107-tisyach-viklikiv-shodo-domashnogo-nasilstva>. (дата звернення: 04.10.2019).
2. Як реагувати жертвам домашнього насильства на недостатню увагу з боку поліції? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30117262.html>. (дата звернення: 04.10.2019).
3. Домашнє насильство в Україні: звідки витоки? Культура насильства в українських традиціях. URL : <https://ukraine.unfpa.org/uk/news> . (дата звернення: 21.09.2019).
4. Андерш Ф. Словник юридичних термінів. Київ : Юрінком Інтер, 1994. 320 с.
5. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 21.09.2019).
6. Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 18.05.2018 р. № 1/11-5480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5480729-18> (дата звернення: 12.11.2019).

КОНТРАБАНДА ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ: ПЕРСПЕКТИВА КРИМІНАЛІЗАЦІЇ

Савицька І. В.

Студентка III курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Бондаренко О. С.

к. ю. н., старший викладач кафедри КПДС ННІ права

Сумського державного університету

Контрабанда підакцизних товарів через митні кордони сьогодні стала серйозним, широкомасштабним явищем, яке негативно впливає на економічну ситуацію в усьому світі. Обсяг незаконно переміщених товарів кожного дня зростає все більше на всіх материках земної кулі. За умов відкритості держави для імпорту та експорту товарів вже протягом тривалого часу, через певний проміжок часу вона обов'язково зіштовхнеться з контрабандою, особливо підакцизних товарів. На жаль, і Україна опинилась в такій ситуації, коли досить важко вести боротьбу з контрабандою, яка є характерною не тільки для прикордонних міст та інших поселень, а й яка вільно переміщується по всій території держави.

Контрабанда стала тим економічним явищем, яке негативно впливає на економіку держави, фактично руйнує її політику у цій сфері та позбавляє істотного джерела доходів, яке є одним із пріоритетних для формування того самого бюджету держави, або ж

окремих підприємств. Збитки, які можуть завдаватись бізнесу всередині країни, можуть повністю зруйнувати їх позитивний вплив на державу як з економічної, так і суспільної точки зору. Як наслідок тіньовий сектор економіки продовжує зростати, вибиваючи легальний бізнес та збільшуючи вплив на державну владу. Тому в кінці 2019 року і Кабінет Міністрів України, і Державна прикордонна служба України виступили за криміналізацію контрабанди підакцизних товарів.

Стаття 215 Податкового кодексу України відносить до підакцизних товарів: спирт етиловий та інші спиртові дестилати, алкогольні напої, пиво; тютюнові вироби, тютюн та промислові заміники тютюну; нафтопродукти, скраплений газ, речовини, що використовуються як компоненти моторних палив, паливо моторне альтернативне; автомобільні, легкові кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів; електрична енергія [1]. При цьому, найбільш популярним товаром серед контрабандистів стали саме тютюнові вироби, оскільки його вага та розмір дозволяють незаконно переміщати через митний кордон досить великі партії як на імпорт з України, так і на експорт.

Ще з 2015 року в органах державної влади ведуться розмови про криміналізацію такого виду злочину. Навіть декілька законопроектів стосовно цього питання були зареєстровані у Верховній Раді України, однак кожен із них містив юридичні неузгодженості. Вони могли легко призвести до утворення колізій та прецедентів, які б негативно вплинули на репутацію України на міжнародній арені, особливо перед Європейським Союзом за умов існуючої євроінтеграції.

Наприклад, у травні 2015 року у Верховній Раді було зареєстровано законопроект №2840, який передбачав криміналізацію відповідальності за контрабанду підакцизних і контрафактних товарів (продукції) у великих розмірах (якщо їх вартість у двісті п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян – тобто становить від 4,25 тис грн). Для цього передбачається внести зміни до статті 201 Кримінального кодексу та передбачити відповідальність у вигляді позбавленням волі на строк від 3 до 7 років з конфіскацією предметів контрабанди [3]. Із Пояснювальної записки до законопроекту вбачається, що кримінальні санкції найперше спрямовувалися на суб'єктів, пов'язаних із незаконним переміщенням через митний кордон України великих обсягів підакцизних і контрафактних товарів: тютюнових, алкогольних виробів та паливно-мастильних матеріалів та ін.. [4]. Автори законопроекту обґрунтували його доцільність тим, що після скасування в листопаді 2011 року кримінальної відповідальності за контрабандне переміщення товарів (закон № 4025-VI), відбулось

активне зростання таких правопорушень, що пов'язані саме з незаконним виготовленням та переміщенням через митний кордон України великих обсягів підакцизних і контрафактних товарів [3].

Ще одним прикладом активного впровадження кримінальної відповідальності за контрабанду підакцизних товарів є законопроект № 3254 від 17 травня 2016 року. В ньому передбачено внесення змін до Кримінального кодексу України стосовно криміналізації, тобто повного визнання контрабандою, алкогольних напоїв і тютюнових виробів. Законопроект також передбачав доповнення статті 201 КК України частиною другою та визнати контрабандою незаконне переміщення алкогольних напоїв і тютюнових виробів, вчинене у значних розмірах. Авторами було також розглянуто таку кваліфікуючу ознаку як вчинення діяння за попередньою змовою групою осіб. Цікавою, на нашу думку, стала пропозиція щодо застосування підвищеного рівня санкцій і до службових осіб, які для скоєння злочину вдалися до впливу шляхом використання свого службового становища, оскільки в практиці наявно багато фактів причетності працівників державної влади або правоохоронних органів до контрабанди [4].

Якщо говорити про зростання правопорушень та збільшення трафіку контрабанди через митні кордони України, то на прикладі саме тютюнових виробів можна прослідкувати постійно зростаючі показники. У ході дослідження ринку незаконної торгівлі тютюновими виробами, за даними Kantar TNS, засвідчено, що рівень нелегальної торгівлі тютюновими виробами у 2018 р. становив 4,4%, внаслідок чого до бюджету України не надійшло близько 2,607 млрд грн. Станом на лютий 2019 р. такий показник підвищився до 5,6%, і ми впевнені, що його ріст з того часу тільки прискорився. За даними KPMG суттєві прибутки тіньового тютюнового бізнесу позиціонують Україну як лідера серед країн-постачальників нелегальних сигарет до ЄС [5].

Ще одні статистичні дані стосовно можливої контрабанди дійсно вказують на серйозність питання. Результати роботи податкової міліції стосовно протидії незаконному обігу підакцизних товарів за 2018 рік дали такі результати: з незаконного обігу вилучено, по-перше, понад 6 млн літрів алкогольних напоїв на суму майже 226 млн грн. По-друге, вилучено понад 10 млн пачок тютюнових виробів та 128 т тютюну на загальну суму 586 млн грн, з цієї кількості 78 %, або майже 8 млн пачок тютюнових виробів та 6 т тютюну на загальну суму 215 млн грн, були незаконно переміщені через державний кордон України [6].

Активне постачання тютюнових виробів до країн Європейського Союзу пояснюється відносно високою ціною на даний вид продукції, особливо це стосується саме встановленого акцизу, який значно впливає на формування цінової політики на

цигарки. Тому незаконне експортування їх з України приносить велику вигоду суб'єктам такого злочину та підвищує їх амбітність стосовно поставок все більших партій.

Тож в жовтні 2019 року Головою Державної митної служби України було зроблено заяву стосовно намірів нарешті криміналізувати переміщення через кордон підакцизних товарів з порушенням митних правил. При цьому він активно відстоює як позиції повернення митниці функцій оперативно-розшукової роботи, так і посилення відповідальності за контрабанду. На момент заяви також було заявлено про наявність вже готового законопроекту, який повинен був бути розглянутий на засіданні Кабінету міністрів України, а згодом – переданий до Верховної Ради України [7].

Якщо звернутись до Митного кодексу України, зокрема ст. 472, то санкція за переміщення товарів чи транспортних засобів через митний кордон України із порушенням митних правил тягне за собою накладення штрафу в розмірі 100 % вартості цих товарів, транспортних засобів з їх конфіскацією [2].

За цим же законопроектом передбачено штраф у розмірі від 3 до 5 тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян за перший випадок контрабанди, за другий випадок – від 5 до 10 тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян, за третій і кожний наступний – від 15 до 20 тисяч гривень неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Також самим Нефьодовим було додано про активні дискусії стосовно того, чи все-таки буде цим законопроектом передбачено покарання у вигляді саме позбавлення волі за такі дії, якщо скоєні організованою групою [7].

На нашу думку, покарання за такий злочин передбачено достатньо вмотивованим та вигідним для бюджету України, який при високій ефективності роботи митниці стане стратегічно вигідним джерелом фінансування багатьох важливих галузей суспільного життя. Також покарання у вигляді достатньо високих штрафів та можливого позбавлення волі зможе позитивно вплинути на зниження динаміки такого виду злочину. Однак, при таких умовах важливо повністю активізувати сили Державної митної служби, оскільки саме від її діяльності та ефективності роботи залежить кількість виявлених випадків. Але і досі законопроект продемонстровано не було у зв'язку з його активним доопрацюванням.

Отже, контрабанда підакцизних товарів є негативним економічним явищем, яке здійснює свій вплив опосередковано на економічну ситуації в країні, зокрема відсутність фінансування державного бюджету у зв'язку з незаконним трафіком товарів через митний кордон України. Після декриміналізації цього злочину в 2011 Державна митна служба України та депутати Верховної Ради України неодноразово піднімали це питання, шляхом подання законопроектів, які б повернули відповідальність за цей злочин. Однак і досі цього досягти не змогли, однак в розрізі серйозного впливу на економічне становище

України, центральними органами виконавчої влади почато розробку законопроекту для повторної криміналізації контрабанди підакцизних товарів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 2 груд. 2011 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. 2011. №13-14, 15-16, 17. Ст. 112.
2. Митний кодекс України: Закон України від 13 бер. 2012 р. №4495-VI // Відомості Верховної Ради України. 2012. №44-45, 46-47, 48. Ст. 552.
3. ДФС: за контрабанду підакцизних товарів має бути кримінальна відповідальність. FINBALANCE. URL: <http://finbalance.com.ua/news/DFS-za-kontrabandu-pidaktsiznikh-tovariv-ma-but-i-kriminalna-vidpovidalnist> (дата звернення: 25.03.2020).
4. Хома В. О. Незаконне переміщення тютюнових виробів через митний кордон: український сегмент пошуку оптимальних шляхів вирішення проблеми. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 6. С.319–322.
5. Огляд ринку тютюну // Рейтинг. URL: <https://rating.zone/ohliad-rynku-tiutiunu/> (дата звернення 25.03.2020).
6. БІЙ З «ГІННІО», або що відбувається з контрабандою // Рейтинг. URL: <https://rating.zone/bij-z-tinniu-abo-shcho-vidbuvaietsia-z-kontrabandoiu/> (дата звернення 25.03.2020).
7. Контрабанду підакцизних товарів хочуть криміналізувати // Ліга Закон. URL: https://biz.ligazakon.net/ua/news/190322_kontrabandu-pdaktsiznikh-tovarv-khochut-krimnalzuvati (дата звернення: 25.03.2020).

ДОПОМОГА ОСОБАМ, ЩО ЗВІЛЬНИЛИСЯ З МІСЦЬ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Мотузна А. В.

Студентка III курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Бондаренко О. С.

к. ю. н., старший викладач кафедри КПДС ННІ права

Сумського державного університету

Мало хто знає, що чекає особу, яка відбула покарання та повинна покинути установу і, здавалося б, почати нове життя. Переступаючи поріг установи відбування покарання в напрямку волі, колишні засуджені діляться на 2 типи: ті, кого чекають, у кого є родина та житло, і ті, хто автоматично стає безхатьком. На жаль, більшість відноситься до другого типу. Проте, одні з них, що мають освіту знаходять роботу, інші ж